

ŽIVOT LAZARILLA Z TORMESU

Mám za dobré, aby věci tak pozoruhodné a možná dosud neslýchané ani nevidané vešly ve známost mnohých a nebyly pohřbeny příkrovem zapomnění, neboť se může stát, že někdo z těch, kdo je budou číst, najde něco, co se mu bude zamlouvat, a ti, kteří tolik nehlobají, zase něco, co je pobaví. Plinius o tom trefně praví, že není knihy, byť byla sebesthorší, aby v ní nebylo něco dobrého. Ostatně všichni lidé nemají stejné záliby, nýbrž co jeden nejlíbejší, za to by druhý třeba duši dal; a tak vidáme, jak si někteří nevalně cení toho, čeho si jiní váží. Toho jest dbáti, aby se nic neničilo ani nezavrhovalo, leč by to bylo přespříliš ohavné, nýbrž aby se to sdělilo všem, zvláště pak není-li to věc škodlivá a lze-li z ní mít nějaký prospěch. Vždyť kdyby tomu tak nebylo, velice málo by jich psalo jen pro jednu jedinou osobu, neboť se to neobejde bez námahy; a ti, kdo už tu námahu podstupují, chtějí za to být odměněni, nikoliv penězi, nýbrž tím, že jejich díla budou známa a čtena, a budou-li za to stát, i chválena. A o tom praví Tullius: „Pocta plodí umění.“

Myslí si snad někdo, že voják, který je při dobývání první na zbránu, nejvíce ze všech nenávidí život? Zajisté nikoliv: to z touhy po slávě se vrhá do nebezpečí. A tak je tomu i v umění a v písemnictví. Tamten duchovní, ucházející se o hodnost mistra věd teologických, káže vskutku dobře a je to muž, kterému opravdu leží na srdci blaho duší; ale nechť se zeptají jeho milosti, zda ho mrzí, když mu říkají: „Ó, jak báječně to vaše důstojnost pověděla!“ Kterýsi šlechtic si při rytířském klání počínal věru prabídne, a přece daroval kazajku, již nosil pod brněním, jednomu šibalovi za to, že ho chválil, jak znamenitě vládne kopím; co teprve by byl učinil, kdyby to bylo pravda.

A tak je tomu ve všem. Já pak, přiznávaje, že nejsem světější svých bližních, nebudu se mrzet, jestliže si této nicotnosti, již píše hrubým slohem, povšimnou a pobaví se jí všichni, kdo v ní snad naleznou trochu zalíbení a zvědí, že je na světě člověk, jenž zažil takové příchody, takové svízele a taková protivenství.

Prosím snažně Vaši Milost, aby přijala tento chudý dárek z ruky

toho, kdo by jej učinil bohatším, kdyby jeho moc byla úměrná přání. A poněvadž Vaše Milost píše, abych jí své osudy vypsals a vypověděl hodně obsírně, měl jsem za vhodné začít nikoliv zprostředka, nýbrž od začátku, abych o své osobě podal zprávu úplnou. Činím tak i proto, aby uvážili ti, kdo urozenost a bohatství zdědili, jak malé jsou jejich zásluhy, neboť štěstěna jim přála, a o kolik více udělali ti, jimž kladla překážky, a přece díky úpornému a obratnému veslování dospěli do bezpečného přístavu.

Traktát první

Lázaro vypráví o svém životě a o svých rodičích

Nechť tedy zví Vaše Milost především, že mi říkají Lázaro z Tormesu a že jsem synem Tomého Gonzáleze a Antony Pérezové z Tormesu, vesnice u Salamanky. Narodil jsem se uprostřed řeky Tormesu a z té příčiny jsem si dal ten přídomek. Stalo se to takto: můj otec (nechť mu Bůh odpustí jeho viny) měl na starosti mletí v jednom mlýně na břehu oné řeky; mlynařil tam přes patnáct let. A když má matka, nosíc mě právě pod srdcem, byla jednou večer ve mlýnici nad říčním náhonem, přišla na ni těžká hodinka a ona mě porodila přímo tam; mohu tedy opravdu říci, že jsem se narodil na řece.

Když pak jsem byl osmiletý chlapec, obvinili otce, že jaksi nekale použil žilou pytlům těch, kdo tam přicházeli mlít; byl proto zatčen i přiznal se a nic nezapřel a trpěl pro spravedlnost. Doufám, že mu Bůh dal věčnou slávu, neboť takové nazývá evangelium blahoslavenými. V té době se konala jakási námořní válečná výprava do Afriky proti Maurům a můj otec, tehdy právě vypovězený ze země pro řečenou nehodu šel tam také co mezkař jednoho rytíře, který se účastnil toho tažení; a jako věrný sluha tam zahynul se svým pánem.

Má ovdovělá matka, vidouc se bez manžela a bez ochrany, pojala úmysl uchýlit se k lidem dobrým, aby mohla žít počestně, i odešla do města, najala si tam domek a začala vařit jakýmsi studentům; prala také prádlo čeledínům komtura magdalenského, a proto chodívala do stájí. Tak se seznámila s jedním mouřenínem, který tam rovněž sloužil u koní. Ten k nám pak někdy chodil do domu a odcházel až ráno. Jindy přicházel ve dne pod záminkou, že chce koupit vejce, a šel vždy až dovnitř. Mně to zprvu nebylo milé, neboť jsem se ho bál pro barvu a zlý výraz jeho tváře; ale když jsem viděl, že se od jeho příchodu lepší jídlo, začal jsem ho mít rád, protože vždy přinášel chléb, kusy masa a v zimě dříví, při němž jsme se ohřívali.

Co tak u nás noci trávil a řeči vedl, obdařila mě matka hezoučným černouškem, kterého jsem houpával na rukou a pomáhal zahřívát. Vzpomínám si, jak si jednou můj mouřenínský otčím s kloučkem

hrál, a když hošík viděl, že matka a já jsme bílí a on ne, utíkal od něho zděšeně k matce, a ukazuje na něho prstem, volal:

„Maminko, bubák!“

A ten se zasmál a odpověděl:

„Eh, ty čubčí synku!“

Já, ač jsem byl ještě malý chlapec, povšiml jsem si toho slova svého bratříčka a řekl jsem si: „Kolik je asi na světě lidí, kteří utíkájí před jinými, protože nevidí sami sebe!“

Osud náš tomu chtěl, že se o táčkách Zaidových (tak se mouřenín jmenoval) dověděl komturův správce, a když se pak pátralo, přišlo se na to, že kradl polovinu ovsu, který mu dávali na krmení zvířat, a také ostruhy, dříví, hřebľa a utěrky; o pokrývkách a plachtách na koně tvrdil, že se ztratily; a když už neměl nic jiného, strhával koním podkovy. A to vše nosil matce na výživu mého bratříčka. Nedivme se knězi ani mnichovi, že jeden okrádá chudé a druhý klášter pro své zbožné ctitelky nebo pro své přítelíčky, když k tomu láska dohnala i ubohého otroka. Dokázali mu vše, co říkám, ba ještě více. Vypytávali se totiž s pohrůzkami i mne, a poněvadž jsem byl ještě dítě, ze strachu jsem jim pověděl a prozradil vše, co jsem věděl; řekl jsem dokonce i o jakýchsi podkovách, které jsem z matčina příkazu prodal jednomu kováři.

Ubohého otčíma zbičovali a pak mu rány ještě natřeli vířícím tukem, matce zakázali pod trestem obvyklých sto ran bičem vstoupit do domu svrchuřečeného komtura a do svého vpustit zbědovaného Zaida.

Aby si ještě více nepřitížila, dala si ubožačka pozor a nepřestoupila rozsudek. A aby se vyhnula nebezpečí a unikla zlým jazykům, šla sloužit těm, kdo tehdy pobývali v hospodě Na sluneční výhni, a tam za mnohých svízeli kojila dále mého bratříčka až do té doby, než se naučil chodit; já jsem zatím vyrostl ve statného chlapce, takže jsem hostům nosil víno a svíčky i jiné věci, pro které mě posílali.

Tou dobou se v hospodě ubytoval jakýsi slepec, který usoudil, že bych se mu hodil za průvodce; i vyžádal si mě od mé matky a ta mě svěřila jeho péči řkouc, že jsem synem řádného muže, který pro větší slávu víry padl ve válce proti Maurům, že věří při Bohu, že ze mne nebude člověk horší, než byl můj otec, a že ho prosí, aby se mnou dobře zacházel a o mne se staral, neboť jsem sirotek. Odpověděl, že tak učiní a že mě nepřijímá za sluhu, nýbrž za syna. A tak jsem se stal sluhou a průvodcem svého nového a přitom starého pána.

Když jsme pobýli v Salamance několik dní, rozhodl se můj pán, že

odtud odejde, protože se mu zdálo, že nevydělává tolik, kolik si přál; před odchodem jsem se šel podívat na matku, oba jsme zaplakali, ona mi dala mateřské pozhennání a pravila:

„Synu, vím, že tě již nespátřím. Snaž se být dobrým člověkem a Bůh tě prováže. Vychovala jsem tě a dala jsem tě k dobrému pánu, nyní se starej sám o sebe.“

A tak jsem odešel za svým pánem, který na mne již čekal.

Vyšli jsme ze Salamanky a ocitli se u mostu, před kterým stojí kamenné zvíře, jež vypadá skoro jako býk; slepec mi poručil, abych šel k tomu zvířeti, a když jsem byl u něho, řekl mi:

„Lázaro, přilož k tomu býku ucho, uslyšíš uvnitř veliký hřmot.“

Já jsem to prostoduše učinil, neboť jsem věřil, že je to pravda; a když slepec ucítil, že mám hlavu u kamene, napřáhl prudce ruku a já jsem do toho čertovského býka vrazil hlavou tak silně, že mě to trknutí bolelo přes tři dny. A on mi řekl:

„Hlupáku, pamatuj si, že slepcův sluha musí být ještě drobet chytřejší než sám ďábel.“

A velice se tomu žertu smál.

Zdálo se mi, že se v tom okamžiku probouzím z prostoduchosti, v níž jsem až dosud žil jako dítě pohřížené ve spánek. Řekl jsem si v duchu: „Ten člověk má pravdu; musím zbystřit zrak, dávat si pozor a hledět, jak bych se protloukl, neboť jsem odkázán sám na sebe.“

Vydali jsme se na cestu a za pouhých pár dní mě naučil hantýrce svého cechu. Když viděl, jak jsem chápatý, velice se zaradoval a pravil: „Já ti nemohu dát zlato ani stříbro, zato však ti dám mnoho rad do života.“

A dal mi jich vskutku tolik, že po Bohu vděčím za své bytí nejvíce jemu; ač byl slepý, posvítil mi na cestu životem a naučil mě po ní kráčet.

Vypravuji Vaší Milosti tato dětinství poněkud rozvláčně, abych ukázal, jakou ctností je umět se povznést, je-li člověk nízkého původu, a jakou neřestí je klesnout, je-li člověk vysoce postaven.

Ale abych se vrátil ke svému povedenému slepci a vyprávěl o něm: Necht' Vaše Milost zví, že od té chvíle, kdy Bůh stvořil svět, nevytvořil člověka prohnanějšího a důmyslnějšího. Ve svém řemesle byl mistr nad mistry. Uměl zpaměti sto a bůhvíkolik ještě modliteb; dovedl nasadit hluboký, vážný a velmi zvučný tón, který se hlasitě rozléhal po celém kostele, v němž se modlil; při modlitbě bral na sebe velice příhodně pokornou a zbožnou tvář, aniž kroutil ústy a vyvracel oči v sloup, jak to dělají jiní žebráci.

Kromě toho měl ještě tisíce jiných prostředků a způsobů, jak vymámit peníze. Říkal, že zná modlitby pro mnohé a rozmanité účely: pro ženy, které nerodí, pro ty, jež mají před porodem, i pro ty, které jsou nešťastně provdány, aby je jejich manželé milovali. Také předpovídal těm, které chodily s útězkem, zda budou mít syna, nebo dceru. Nu a stran medicíny říkal, že sám Galenus toho nevěděl ani polovinu co on o zubech, o mdlobách, o ženských nemocích. Zkrátka, když se mu někdo zmínil, že ho něco bolí, nestalo se nikdy, aby mu hned neřekl:

„Dělejte to, uděláte ono, natrhejte si té a té byliny, uživejte ten a ten kořínek.“

Proto za ním chodil kdekdo, hlavně ženy, které věřily na slovo všemu, co jim říkal. A právě z nich těmi důmyslnými způsoby, o nichž hovořím, vytloukal veliké zisky, takže vydělával za měsíc více než sto jiných slepců za rok. Ale chci také, aby Vaše Milost věděla, že ač tolik dostával a měl, nikdy jsem neviděl člověka tak lakomého a skrblického. Jeho lakota byla tak veliká, že mě k smrti mořil hladem, neboť mi nedával ani polovinu toho, co jsem potřeboval. Po pravdě řečeno, kdybych si nebyl uměl pomoci svou obratností a vynalézavostí, byl bych mnohdy vskutku umřel hladu. Ale přes všechnu jeho chytrost a obezřetnost jsem na něho vždy vyžrál tak, že na mne po každé nebo aspoň většinou připadlo nejvíce a to nejlepší. K tomu cíli jsem mu vyváděl čertovské kousky, z nichž jsem vždy nevyvázl se zdravou kůží, o některých budu vyprávět.

Nosil chléb a všechny ostatní věci v plátěné mošně, jejíž otvor se zavíral železným kruhem a zámkem na klíč; a kdykoliv tam něco ukládal nebo odtud něco bral, činil to tak opatrně a tak dobře počítal, že by mu nikdo na světě nebyl dokázal uzmout ani drobeček. Já jsem si vždy vzal ten hubený žvanec, který mi dával, a ten jsem vyřídil dvěma sousty. Ale když zavřel zámek a přestal si dávat pozor v domnění, že se již zabývám něčím jiným, tu jsem malým otvorem na boku mošny, který jsem mnohokrát rozpáral a opět zašil, pouštěl žilou lakotnému vaku; vytahoval jsem z něho nikoliv skoupě odměřované krajíčky chleba, nýbrž pořádné kusy, a kromě toho i plátky opékané slaniny a klobásy. A tak jsem ustavičně cíhal na příhodný okamžik, abych zahnal prokletý hlad, jímž mě mořil ten zlý slepec.

Vše, co se mi podařilo uzmout a ukrást, nosil jsem v pŭlměďácích. Když pak slepci někdo ukládal, aby se za něho modlil, a dával mu celý měďák, využil jsem vždy jeho slepoty, a sotvaže ten, kdo mu měďák podával, jej pustil z ruky, už jsem ho měl v ústech a místo něho

držel připravený pŭlměďák; ať tedy slepec nastavil ruku seberychleji, dostal po mé výměně vždy jen polovinu skutečné odměny. Ten zlý slepec žehral, neboť ihned poznal a ucítil po hmatu, že to není celý měďák, a říkal:

„Čert ví, v čem to vězí, že od té doby, co jsi se mnou, dávají mi jen samé pŭlměďáky, když přece dříve mi hrubě často platívali celým měďákem, ba dokonce i stříbrňákem? Ty mi jistě přinášíš neštěstí.“

On v odvetu za to zkracoval modlení. Často nedošel ani do poloviny modlitby, neboť mi přikázal, abych ho zatahal za cíp pláště, jakmile odejde ten, kdo si modlitbu objednal. A to jsem také činil. Pak se hned jal opět vyvolávat, jak to žebráci obvykle dělají:

„Račte si přát tu a tu modlitbu?“

Při jídle měl ve zvyku stavět vedle sebe džbánek s vínem. Já jsem ho vždy velice hbitě uchopil, dal mu pár tichých polibků a zase vrátil na původní místo. Ale vydrželo mi to jen krátce; slepec totiž podle počtu doušku poznal úbytek, a aby své víno zabezpečil, nenechával již nikdy džbán bez dozoru, nýbrž jej držíval za ucho. Ale žádný magnet na světě nepřitahuje tak silně, jako jsem já natahoval víno dlouhou žitnou slámou, kterou jsem k tomu cíli měl připravenu; strčil jsem ji vždy do otvoru džbánu a vysál víno až do poslední kapky. Poněvadž však ten mizera byl tak vychytralý, myslím, že mi na to přišel, a od té doby si počínal jinak: stavěl si džbán mezi nohy, přikrýval ho rukou a tak měl pití zabezpečeno. Já však jsem byl na víno zvyklý, i cítil jsem se bez něho jako ryba na suchu. Vida, že ten prostředek se slámou již nepomáhá, rozhodl jsem se udělat ve dně džbánu maličký pramének a díрку, kterou jsem ucpal tenoučkou placičkou vosku. V době jídla pak, předstíraje, že je mi zima, sedal jsem si tomu protivnému slepci mezi nohy, abych se zahřál u chudického ohníčku, který jsme si rozdělávali. Vosk se jeho teplem rychle roztavil, bylo ho přece jen trošičku, a pramének mi počal odkapávat do úst; a ta jsem nastavil tak, aby nepřišla nazmar ani kapka. Když pak se ten ubožák chtěl napít, neměl už čeho; divil se, klel, posílal k čertu džbán i víno, nevěda, jak se to mohlo stát.

„Přece neřeknete, strýče, že vám to piji já,“ říkal jsem. „Vždyť nedáte džbán z ruky.“

Obracel a ohmatával džbán tak dlouho, až našel díрку a přišel na můj úskok; ale stavěl se, jako by nebyl nic zpozoroval. Druhého dne, když můj džbán odkapával jako obvykle, usadil jsem se také jako obvykle, netuše, jaké nebezpečí mi hrozí, ani to, že mě ten zlý slepec sleduje, a polykal jsem ty sladké doušky s tváří obrácenou k nebesům

a přimhuřoval oči, abych lahodný mok ještě lépe vychutnal. Rozzurený slepec poznal, že nyní nastal okamžik, aby se mi pomstil; zvedl vší silou oběma rukama onen sladký a hořký džbán a udeřil mě jím, jak povídám, vší silou do úst, takže se ubohému Lázarovi, který nic takového netušil a jako jindy se bezstarostně oddával požitku, věru zdálo, že na něho spadla nebesa se vším, co na nich jest.

To pohlazení bylo tak mocné, že mě omráčilo a zbavilo vědomí, a náraz džbánu tak prudký, že se mi střepiny zaryly do tváře a na mnoha místech mi ji zkrvavily; úder mi také vyrazil zuby a ty mi do dneška už nenarostly. Od té chvíle jsem začal zlého slepce nenávidět, a ačkoliv mi pak projevoval lásku, hýčkal mě a ošetřoval, přece jsem dobře viděl, že má radost z toho krutého trestu. Omyl mi vlnem rány, které mi způsobily střepiny džbánu, a řekl mi s úsměvem:

„Co tomu říkáš, Lázaro? To, co ti ublížilo, nyní tě léčí a uzdravuje.“ A dělal ještě jiné vtipy, které mi nebyly po chuti.

Když jsem se napůl vylízl ze svých odřenin a podlitin, uvažoval jsem, že ještě několik takových ran a surový slepec by se mě zbavil; i pojal jsem úmysl, že se zbavím já jeho. Ale neučinil jsem to ukvapeně, abych svou pomstu mohl provést bez nebezpečí a důkladně. I kdybych byl chtěl obměkčit své srdce a odpustit mu úder džbánem, nebylo to možné již proto, jak se mnou ten bídný slepec potom zle zacházel, jak mě pro nic za nic týral, tloukl do hlavy a tahal za vlasy. A když se ho někdo ptal, proč se mnou tak špatně nakládá, vyprávěl ihned příhodu o džbánu, řka:

„Vy si snad myslíte, že ten kluk je nějaké neviníátko? Poslyšte tedy a posuďte, zda by si sám ďábel vymyslel takovou lotrovinu.“

Ti, kdo to slyšeli, křižovali se a říkali:

„Hleďme, kdo by v chlapci tak malém hledal takovou ničemnost!“

A velice se smáli mé prohnanosti a říkali mu:

„Jen ho trestejte, jen ho trestejte, však vás za to Bůh odmění!“

A on, povzbuzen jejich slovy, také nikdy nedělal nic jiného.

Já jsem ho v odvetu za to schválně vodil po těch nejhorších cestách, abych ho pořádně potrápil. Bylo-li někde kamení, vedl jsem ho přes ně. Bylo-li bláto, přes to nejhlubší. Sám jsem přitom také nešel právě po suchu, ale byl bych si rád vyrazil jedno oko, abych vyrazil obě tomu, kdo neměl žádné. On mě zase horním koncem své slepecké hole ustavičně tloukl do zátylku, takže jsem ho měl stále plný boulí a oškubaný jeho rukama. A ačkoliv jsem se zapřísahal, že to nedělám ze zlomyslnosti, nýbrž proto, že nemohu najít lepší cestu, nepomohlo mi to a již mi nevěřil; tak bystrý a prohnaný byl ten ničema.

Aby Vaše Milost věděla, kam až sahal důmysl toho vychytralého slepce, budu z mnoha příhod, které jsem s ním zažil, vyprávět o jedné, v níž se po mém zdání znamenitě projevil jeho velký důvtip. Když jsme odešli ze Salamanky, měl v úmyslu jít do kraje toledského, neboť říkal, že tam jsou lidé bohatší, i když ne právě štedří na almužny. Řídil se pořekadlem: spíše dá člověk tvrdý s plnou stodolou, než dobrý s prázdnou komorou. A na té cestě jsme přišli do velice pěkných míst. Kde našel dobré přijetí a výdělek, tam jsme se zdrželi; kde ne, třetího dne jsme si šli hledat službu a bydlo jinde.

Stalo se, že když jsme přišli do vsi zvané Almorox, bylo tam právě vinobraní a jeden česáč dal slepci almužnou hrozen. A poněvadž se s hrozny v koších zachází neopatrně a také proto, že v té době bývá víno již hodně zralé, rozsypával se mu ten hrozen v ruce. V mošně by se byl rozmačkal a všechno potřísnil. Rozhodl se uspořádat hostinu, jednak proto, že hrozen nemohl vzít s sebou, jednak aby si mě usmířil, neboť toho dne mi ušetřil mnoho ran kolenem i rukama. Sedli jsme si na zídku a slepec pravil:

„Nyní chci k tobě být štedrý, a to tak, že sníme tento hrozen vína společně a že z něho budeš mít stejný díl jako já. Rozdělíme si jej takto: jednou si uklovneš ty, potom já, jen mi musíš slíbit, že si nevezmeš najednou více než jedno zrnko; já budu dělat totéž a tak sníme hrozen a nikdo nebude ošizen.“

Když jsme se takto dohodli, začali jsme jíst; ale již při druhém soustu ten mizera změnil úmysl a začal si brát po dvou zrnkách, soudě, že já asi činím totéž. Vida, že porušuje úmluvu, nespokojil jsem se s tím, co dělal on, nýbrž jsem šel ještě dále; jedl jsem po dvou, po třech, po kolika to jen šlo. Když jsme hrozen dojedli, podržel chvilku stopku v ruce a pak řekl, pokyvuje hlavou:

„Lázaro, tys mě podvedl. Přísahal bych při Bohu, žes jedl po třech zrnkách!“

„Nejedl,“ řekl jsem; „ale proč mě podezíráte?“

A ten bystrozraký slepec odpověděl:

„Víš, z čeho jsem poznal, že jíš po třech? Z toho, že já jsem jedl po dvou a tys mlčel.“

V duchu jsem se zasmál, a ač jsem byl pouhý chlapec, dobře jsem si všiml slepceva bystrého úsudku.

Ale abych nebyl rozvláčný, nebudu povídat o mnoha jiných věcech, právě tak žertovných jako pozoruhodných, které se mi přihodily u tohoto mého prvního pána; chci jen říci, jak jsem se s ním rozloučil, a tím vyprávění o něm ukončit.

Byli jsme ubytováni v jedné hospodě v Escaloně, městečku patřícím vévodovi téhož jména, a slepec mi dal kus klobásy, abych jej opekl. Když klobása pustila tuk, otřel jej kousky chleba; ty snědl, pak vytáhl z váčku měďák a poručil mi, abych mu za něj přinesl z krémy vína. Ďábel mi postavil před oči příležitost, která jak se říká, dělá zloděje, a to v podobě malé vodnice, protáhlé a scvrklé, jež ležela u ohně; asi ji tam zahodili, protože se nehodila k vaření. Nebyl tam právě nikdo kromě nás dvou, klobása vydávala lahodnou vůni, která ve mně vzbuzovala laskominy, a já věděl, že ta vůně bude mým jediným požitkem. Abych ukojil svou touhu, nehleděl jsem již na to, co se stane, odložil jsem všechn strach, a zatímco slepec vytahoval z váčku peníze, já jsem vytáhl tu klobásu a velice hbitě jsem nabodl na rožeň svrchuřečenou vodnici. Můj pán mi dal peníze na víno, vzal rožeň a počal jím otáčeti nad ohněm, chtěje upéci to, co pro své nedostatky uniklo vaření. Já jsem šel pro víno a přitom jsem rychle spořádal klobásu. Když jsem se vrátil, našel jsem toho slepého hříšníka, jak mezi dvěma krajíci drží vodnici, kterou ještě nepoznal, protože se jí nedotkl rukama. Ale když si krajíce vstrčil do úst a zakousl se do nich, očekávaje, že si ukousne také kus klobásy, ucítil chladnou vodnici a rázem mu i chuť vychladla. Zarazil se a řekl:

„Co je to, Lazarillo?“

„Já ubožák,“ pravil jsem, „už na mne zase chcete něco svádět? Cožpak jsem právě nebyl pro víno? Někdo sem asi přišel a ztropil si z vás žert.“

„Ne, ne,“ on na to, „přece jsem nedal rožeň z ruky; to není možné.“

Znova jsem se zapřísahal a zaklínal, že na té výměně a záměně nemám viny, ale nepomohlo mi to, neboť před důmyslem toho zlořečeného slepce nebylo možno něco utajit. Zvedl se, chytil mě za hlavu a jal se mě očichávat. A protože po mém dechu jistě ucítil, jak se věci mají, uchopil mě v té veliké zlosti rukama, a aby se jako dobrý pes ještě lépe přesvědčil o pravdě, otevřel mi dokořán ústa a nepředloženě mi do nich strčil nos; měl ho ostrý a dlouhý a nyní se mu ze vzteku ještě o píd' prodloužil, takže se mi jeho špičkou dotkl až čípku. To vše, ten velký strach i to, že klobása byla v mém žaludku teprve krátce a ještě se tam pořádně neusadila, a zejména hrůza z toho dlouhatánského nosu, to vše se spojilo a způsobilo, že můj čin a má mlsnost vyšly najevo a že se klobása vrátila k svému pánu: dříve než ten zlý slepec vytáhl z mých úst svůj chobot, zvedl se mi

žaludek tak silně, že na něj zvrátil ukradené; a tak jeho nos i ta nešťastná špatně rozžvýkaná klobása vyšly z mých úst současně.

Velký Bože, kéž bych byl býval v tu hodinu pohřben, neboť mrtev jsem již vlastně byl! Zuřivost toho zvrhlého slepce byla tak veliká, že kdyby se při tom rámusu nebyli sběhli lidé, myslím, že by mě nebyl nechal naživu. Vyrvali mě z jeho rukou, plných těch několika málo vlasů, které jsem ještě měl, s rozdrásanou tváří a rozedřenou šíjí i hrdlem; a to si toho věru zasloužilo, neboť právě pro jeho špatnost jsem zakoušel tolikerá pronásledování.

Zlý slepec vyprávěl všem, kdo tam přišli, o mých pohromách, a znovu a znovu jim opakoval jak příhodu se džbánem, tak i tu nynější. Všichni se tomu tak velice smáli, že každý, kdo šel po ulici, přišel se podívat na tu švandu. A slepec vyprávěl o mých kouscích tak vtípně a trefně, že ačkoliv jsem byl tolik ztýrán a měl plné oči slz, zdálo se mi, že si počínám nespravedlivě, když se také nesměji. Zatímco se toto vše dělo, napadlo mi, že jsem se dopustil zbabělosti a slabosti, a nyní jsem se proto proklínal: že jsem mu totiž neukousl nos, když jsem k tomu měl takovou příležitost. Vždyť jsem již byl na půli cesty: stačilo jen sevřít zuby a jeho nos by mi byl zůstal v ústech; a poněvadž šlo o nos toho zloducha, byl by jej můj žaludek snad udržel lépe než tu klobásu. Tak by nebylo nic vyšlo ven a já mohl zapřít svůj čin. Dobrý Bože, kéž bych to byl udělal, ať už by to bylo dopadlo jakkoliv!

Hospodská a ostatní, kteří stáli okolo, nás smířili a omyli mi tvář i hrdlo vínem, jež jsem mu přinesl k pití. Ten zlý slepec přitom vtípkoval a říkal:

„Namouvěru, ten kluk spotřebuje na omývání ran více vína za rok, než já ho vypiji za dva. Rozhodně dlužíš, Lázaró, více vínu než otci, neboť ten tě zplodil jen jednou, ale víno ti dalo život tisíckrát.“

A potom vyprávěl, kolikrát mi rozbil hlavu a poškrábal tvář a jak mě potom léčil vínem.

„Říkám ti,“ pravil, „že jestli někomu na světě víno přinese štěstí, budeš to ty.“

A ti, kdo mě omývali, velice se tomu smáli, já však jsem ho proklínal. Ale slepceva předpověď nelhala a já si do dneška vzpomínám na toho člověka, který byl bezpochyby nadán duchem věšteckým. A uvážím-li, že to, co mi onoho dne řekl, se mi opravdu vyplnilo, jak Vaše Milost dále uslyší, mrzí mě špatnosti, které jsem mu prováděl, i když jsem mu je drazé zaplatil.

Z té příčiny, jakož i pro zlé žerty, které mi tropil, jsem se rozhodl,

že od něho odejdu děj se co děj; usmyslil a promyslel jsem si to již dříve a ten poslední kousek, který mi provedl, mne v mém rozhodnutí ještě více utvrdil. A stalo se to takto: druhého dne jsme vyšli do městečka po žebrotě; celou noc silné pršelo, a poněvadž pršelo i ve dne, modlil se slepec chodě pod podloubím, které v tom městečku bylo a kde jsme nemokli, ale když se stmívalo a pršet stále nepřestávalo, řekl mi:

„Lázaro, ten déšť je velice vytrvalý, a čím více se stmívá, tím je hustší; pojďme se včas schovat do hospody.“

Na cestě tam jsme museli přejít potok a ten byl tou spoustou deště rozvodněn. Řekl jsem mu:

„Strýče, ten potok je velice široký; ale chcete-li, vím, kudy bychom přešli snáze, aniž bychom se namočili, neboť se tam hodně zužuje a přeskochíme ho suchou nohou.“

Zdálo se mu, že je to dobrá rada, i pravil:

„Jsi chytrý hoch, proto tě mám rád. Zaveď mě na to místo, kde je potok užší, neboť nyní je zima a voda není příjemná; a zejména není příjemné namočit si nohy.“

Viděl jsem, že vše jde podle mého přání, vyvedl jsem ho tedy zpod podloubí a zavedl jsem ho přímo před jeden z kamenných sloupů nebo pilířů, které byly na náměstí a nesly to podloubí; řekl jsem mu:

„Strýče, toto je nejúžší místo na celém potoce.“

Protože hustě pršelo a ten ubožák mokl, a protože jsme spěchali dostat se z lijáku, který na nás padal, ale zejména proto, že Bůh v tu hodinu zatemnil jeho rozum (aby mi umožnil pomstu), uvěřil mi a řekl:

„Postav mě pěkně rovně a skoč přes potok první.“

Postavil jsem ho přímo před sloup, uskočil jsem, schoval jsem se za sloup, jako bych se kryl před útokem býka, a řekl jsem mu:

„Hop, skočte, jak nejdále můžete, abyste se dostal přes vodu!“

Ještě jsem to nedořekl, když se ubohý slepec vzepne jako kozel, ustoupí o krok zpět, aby dále doskočil, odrazí se ze vsí síly a vrazí hlavou do toho sloupu, že to zadunělo, jako by do něho udeřil velikou tykví; pak spadl dozadu polomrtev a s rozbitou hlavou.

„Tak co? Klobásu jste cítil, a sloup ne? Teď si tedy čichněte! Jen si čichněte!“ řekl jsem mu.

Pak jsem ho zanechal péči mnoha lidí, kteří mu přišli na pomoc, rychle jsem proběhl branou městečka a ještě před setměním jsem byl v Torrijosu. Nikdy jsem se nedověděl, jak s ním Bůh naložil, a ani jsem se o to nestaral.